

MAJ 2021

MONITOR CHIŃSKI

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej oraz chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej.

DR BARTOSZ KOWALSKI

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

MAJ 2021

LITWA OPUSZCZA FORMAT 17+1 – KTO NASTĘPNY?

Choć Litwa po raz pierwszy zasygnalizowała opuszczenie formatu już w lutym br., to ostateczne potwierdziła swą decyzję dopiero pod koniec maja. Wydaje się, że blisko trzy miesiące, które upłynęły od tej pory były okresem konsultacji z innymi państwami Europy Środkowo-Wschodniej, które nie przyniosły zamierzonych przez Litwę efektów – dlatego zdecydowała się opuścić format 17+1 sama.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

2 maja: Australia wycofa się z dzierżawy Portu Darwin chińskiej firmie?

Działając na mocy ustawy pozwalającej renegocjować, a nawet wycofać się z umów z zagranicznymi inwestorami na gruncie ryzyka dla bezpieczeństwa narodowego, rząd Australii analizuje porozumienie o 99-letniej dzierżawie Portu Darwin firmie Landbridge Group, która jest podejrzewana o powiązania z chińską armią.

4 maja: Komisja Europejska zawieszka prace nad ratyfikacją umowy inwestycyjnej z Chinami.

KE mocno broniła porozumienia, uzgodnionego co do zasady pod koniec ubiegłego roku, jednak gwałtownie pogarszający się klimat polityczny w relacjach z Chinami (m.in. na skutek chińskich sankcji na członków PE, parlamentarzystów, instytucji i badaczy z kilku państw UE) spowodował zamrożenie prac nad ratyfikacją, pomimo sprzeciwu ze strony Niemiec.

5 maja: szefowie MSZ państw G7 krytykują Chiny.

Ministrowie zapowiedzieli zwiększenie działań przeciwdziałających chińskiej „polityce przymusu gospodarczego”. Grupa jednogłośnie potępiła również represje wobec Ujgurów i innych mniejszości etnicznych oraz wezwała Chiny, aby umożliwiły ONZ przeprowadzenie niezależnego śledztwa w Xinjiangu. Ponadto omówiono plan zwiększenia wsparcia szczepionkowego dla najbiedniejszych państw i zadeklarowano wsparcie dla udziału Tajwanu w pracach Światowej Organizacji Zdrowia (WTO). Ministrowie spraw zagranicznych wyrazili poważne

zaniepokojenie sytuacją na Morzach Południowo- i Wschodniochińskim, zwłaszcza eskalacją napięć w Cieśninie Tajwańskiej.

Pekin określił powyższe oskarżenia jako bezpodstawne, a oświadczenie G7 jako poważną ingerencję w wewnętrzne sprawy Chin, łamiącą zasady stosunków międzynarodowych.

7 maja: Chiny kolonizują Bhutan. Artykuł w „Foreign Policy” szczegółowo analizuje proces stopniowego zasiedlania północnych terenów Bhutanu (600 km kw.) wobec których Chiny roszczą sobie prawa od lat 80. XX wieku. W ostatnich latach działania chińskie zintensyfikowały się w ramach „umacniania tybetańskiego pogranicza” na wypadek konfliktu zbrojnego z Indiami: powstały trzy wsie, ponad 100 km dróg, mała hydroelektrownia, dwie placówki KPCh, pięć posterunków wojska (lub policji), stacja przekaźnikowa i mała baza wojskowa.

8 maja: Mjanma przyjmie chińskie inwestycje w energetyce? Według niepotwierdzonych informacji, junta wojskowa wyraziła zgodę na budowę przez Chiny elektrowni Mee Lin Gyaing o wartości 2,5 mld USD; ów projekt pierwotnie negocjował z Chinami rząd Mjanmy, który armia obaliła w lutym br.

10 maja: populacja Chin rośnie najwolniej od 60 lat. Według oficjalnych danych ze spisu powszechnego, przeprowadzonego przez Narodowe Biuro Statystyczne w grudniu 2020 roku, wynika, że w ciągu ostatniego roku populacja Chin zwiększyła się zaledwie o milion. Jednak według informacji „Financial Times” dane poprawiono, a populacja Chin w rzeczywistości maleje.

14 maja: Chiny sfinansują nową siedzibę kenijskiego MSZ. Ambasada ChRL w Nairobi oświadczyła, że Chiny w ramach wspierania „rozwoju Kenii” przeznaczą na ten cel 37,3 mln USD (zob. komentarz).

16 maja: artykuł Yang Jiechi dla magazynu „Qiushi”. Czołowy chiński dyplomata dokonał przeglądu kierunków polityki zagranicznej KPCh od jej powstania, zwracając uwagę, że od przejścia władzy przez Xi Jinpinga w 2012 roku międzynarodowy status i możliwości oddziaływania Chin na świat zwiększyły się bezprecedensowo. Wśród ośmiu najważniejszych elementów polityki zagranicznej pod auspicjami KPCh wymienił m.in. kierowniczą rolę „Myśli Xi Jinpinga nt. dyplomacji” i dyplomacji prowadzonej na poziomie głów państw; aktywne reformowanie systemu światowego i włączanie do niego chińskiej mądrości, idei i rozwiązań; utrzymanie kontroli nad działaniami dyplomacji przez Komitet Centralny. Yang Jiechi wskazał również, że Chiny powinny zawsze trzymać stronę państw rozwijających się.

16 maja: Chiny przedstawiają plan rozwiązania konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Minister spraw zagranicznych Wang Yi zaprezentował czteropunktową propozycję ws. konfliktu w trakcie otwartej dyskusji w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ), w której Chiny pełnią rotacyjne przewodnictwo (zob. komentarz).

19 maja: Chiny dołączają do TMView. Krajowy Urząd ds. Własności Intelktualnej Chińskiej Republiki Ludowej (CNIPA) udostępnił bazę danych chińskich znaków towarowych w wyszukiwarce TMView. Integracja CNIPA z TMView była możliwa dzięki wsparciu IP Key China, projektowi finansowanemu ze środków UE, który poprzez współpracę z lokalnymi władzami promuje ochronę własności intelektualnej w Chinach. Projekt jest realizowany i współfinansowany przez Urząd ds. Własności Intelktualnej Unii Europejskiej (EUIPO).

17 maja: Chiny chcą uwolnienia patentów na szczepionki przeciw COVID-19. Zawieszenie praw własności intelektualnej firm farmaceutycznych do szczepionek przeciw COVID-19 od miesięcy postulują Indie i RPA. Takie rozwiązanie poparł niedawno prezydent USA Joe Biden. Według zwolenników zawieszenie ochrony patentowej umożliwiłoby produkcję szczepionek w krajach ubogich, gdzie dostęp do nich jest mocno ograniczony. Największą przeciwniczką pomysłu jest kanclerz Niemiec Angela Merkel, która uważa, że zawieszenie patentów może zostać wykorzystane przez Chiny do przejęcia wiedzy i technologii nowoczesnych preparatów przeciw COVID-19.

21 maja: w ciągu trzech lat Chiny przeznaczą 3 mld USD na walkę z COVID-19 dla państw rozwijających się. Taka zapowiedź padła ze strony przewodniczącego Xi Jinpinga, który za pośrednictwem telekonferencji wziął udział w Światowym Szczycie Zdrowia (współorganizowanym przez G20 i Komisję Europejską). Oprócz wsparcia dla walki z COVID-19, środki te mają być również przeznaczone na odbudowę gospodarczą po pandemii.

21 maja: chińskie samoloty i drony na wyposażeniu nigeryjskich sił powietrznych. Trzy myśliwce wielozadaniowe JF-17, produkowane wspólnie przez Pakistan i Chiny, zostały zaprezentowane w bazie lotniczej w Bakurdi. Ponadto Nigeria oczekuje na dostawę ośmiu dronów bojowych z ChRL. Według doniesień medialnych kupnem myśliwców JF-17 zainteresowana jest również Argentyna.

31 maja: koniec z polityką „dwóch dzieci”. Po posiedzeniu Biura Politycznego KC KPCh wydano komunikat informujący, że rząd chiński będzie odtąd pozwalał,

aby każda para mogła posiadać trójkę dzieci. Władze mają również wprowadzić program wsparcia dla zwiększania dzietności i spowolnienia starzenia się społeczeństwa, który pozwoli na „utrzymanie zasobów ludzkich” kraju.

KOMENTARZ

Chiny przedstawiają plan rozwiązania konfliktu izraelsko-palestyńskiego.

Wraz z eskalacją bliskowschodniego konfliktu Chiny zaproponowały cztery punkty, które miałyby go ostatecznie zakończyć: zawieszenie broni i zaprzestanie przemocy, pomoc humanitarna, jednomyślność RB ONZ i poparcie międzynarodowe oraz rozwiązanie dwupaństwowe zmierzające do ustanowienia niepodległej Palestyny w granicach sprzed 1967 roku. Chińska propozycja nie wyznacza nowego podejścia do rozwiązania konfliktu i raczej nie ma szans na realizację. Plan Wang Yi opiera się zasadniczo na propozycji Xi Jinpinga z 2017 i 2013 roku. Natomiast wsparcie ChRL dla Palestyny należy traktować głównie w kategoriach retorycznych. Chiny są dla Izraela drugim największym importerem, rośnie również znaczenie chińskich inwestycji infrastrukturalnych. Natomiast Izrael stanowi dla Chin ważne źródło pozyskiwania nowoczesnych technologii, przede wszystkim – współpracę obu państw w tym zakresie od lat próbują blokować Stany Zjednoczone.

„Dyplomacja pałacowa” Chin w Afryce. Zapowiedź sfinansowania modernizacji budynku kenijskiego MSZ, chiński rząd tłumaczy zaangażowaniem w rozwój Kenii i wsparciem dla państwa, które pomogło ChRL wejść do ONZ w 1971 roku. Wśród podobnych „gestów” wobec państw afrykańskich znajdują się jeszcze: siedziba Unii Afrykańskiej (UA) w Addis Abebie (200 mln USD), centrum rządowe w Togo (30,2 mln USD), siedziba urzędu premiera Rwandy (27 mln USD), budynek parlamentu Republiki Kongo (ponad 63 mln USD) oraz znajdujące się w budowie parlamenty w Zimbabwie i Kamerunie (dane za RWR Advisory). „Dyplomacja pałacowa” Chin budzi jednak wątpliwości wobec intencji fundatora. Takie gesty mogą zwiększać oddziaływanie polityczne Chin na państwa Afryki i powodują naturalne podejrzania o nieformalne powiązania, które Chiny budują z elitami politycznymi w Afryce. Państwa afrykańskie narażają się w ten sposób na ryzyko szpiegostwa ze strony Chin. Oskarżenie w tej sprawie pojawiły się m.in. w kontekście siedziby UA, zbudowanej i wyposażonej przez Chiny w ramach „prezentu”, który miał pomóc w integracji Afryki i zwiększyć jej potencjał instytucjonalny; w latach 2012-2017 wywiad chiński miał regularnie inwigilować i wykraść dane z UA.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

10 maja: Politechnika Łódzka rozpoczyna współpracę z Huawei. W ramach działającej na łódzkiej uczelni Huawei ITC Academy, prowadzone są szkolenia m.in. w zakresie sztucznej inteligencji, sieci 5G i wykorzystania chmur obliczeniowych

11 maja: centrum logistyczne AliExpress powstanie w Polsce? Jak wynika z informacji portalu WNP.pl chiński potentat na rynku e-commerce chce zbudować w Europie Środkowo-Wschodniej hub logistyczno-przeładunkowy, prawdopodobnie na terenie Polski lub Węgier. Zdaniem wiceministra spraw zagranicznych Marcina Przydacza, ważnym czynnikiem wpływającym na decyzje chińskiego inwestora będą relacje polityczne z danym krajem, ponieważ „w takim państwie, jak ChRL większość podmiotów gospodarczych ma mniejszą lub większą odpowiedzialność przed państwem”. Obecnie paczki zamawiane na AliExpress trafiają do Polski poprzez hub logistyczny w belgijskim Liege.

17 maja: Chińczycy wykluczeni z budowy drogi ekspresowej S1? GDDKiA prawdopodobnie unieważni postępowanie z wolnej ręki dotyczące budowy odcinka drogi ekspresowej S1 od Bierunia do Oświęcimia o którego realizację ubiegała się chińska firma China State Construction Engineering.

18 maja: budowa chińskiej fabryki w Jagodinie (Serbia centralna) na ukończeniu. Władze lokalne ogłosiły, że fabryka chińskiego producenta granulatu plastikowego Zhejiang Hongda powstanie do końca maja; w kolejnym miesiącu oczekiwany jest przyjazd maszyn. Inwestycja warta 800 tys. EUR ma stworzyć 30-50 miejsc pracy (docelowo 100-120).

19 maja: premier Macedonii Północnej o zmniejszeniu się wpływów UE na Bałkanach. Premier Zoran Zaew ostrzegł, że UE traci wizerunkowo na rzecz Chin i Rosji, a jeśli UE szybko nie rozpocznie rozmów akcesyjnych z Macedonią Północną i Albanią, straty te będą się pogłębiać.

19 maja: Serbia zapłaciła 19,3 mln USD za chińskie drony wojskowe. Umowa w tej sprawie została podpisana we wrześniu 2019 roku, a pierwsze sześć sztuk dotarło do Serbii w lipcu 2020 roku. W prezentacji bezzałogowych maszyn wziął wówczas udział prezydent Aleksandar Vučić, który podkreślił, że ważnym aspektem transakcji z Chinami jest transfer technologii mający pozwolić na opracowanie własnego systemu produkcji dronów „Pegaz”. Choć kontrakt został objęty klauzulą tajności, to z obecnie ujawnionych danych Urzędu Statystycznego Serbii wynika, że jego wartość wynosi 19,3 mln USD.

20 maja: ambasador ChRL w Polsce Liu Guangyuan mianowany komisarzem ministerstwa spraw zagranicznych ChRL w Specjalnym

Regionie Administracyjnym Hongkong. Ambasador Liu pełnił misję dyplomatyczną w Polsce od 2018 roku. W marcu 2021 roku, Liu Guangyuan opublikował w polskich mediach „opinię” (w dzienniku „Trybuna” i na portalu Onet), w której dowodził, że władze „poprawiają i udoskonalają lokalny system wyborczy” (w rzeczywistości pozbawiając mieszkańców Hongkongu przyrzeczonych im w ramach formuły „jeden kraj, dwa systemy” praw demokratycznych), a protestujących wobec ustawy o bezpieczeństwie narodowym określił mianem „separatystów, którzy chcą odłączyć się od Chin”. Szef chińskiej misji dyplomatycznej w Polsce wskazał również, za przewodniczącym Xi Jinpingiem, że zapewnienie stabilnej i długotrwałej realizacji doktryny „jeden kraj, dwa systemy” zależy od utrzymania zasady „Hongkong pod rządami patriotów”.

20 maja: litewski parlament określa chińską politykę w Xinjiangu mianem ludobójstwa. Rezolucja, którą poparło 3/5 posłów, wzywa ONZ do przeprowadzenia śledztwa w sprawie tzw. „obozów reedukacji”, a UE do przewartościowania polityki wobec Chin. Parlament wezwał również Chiny do zniesienia ustawy o bezpieczeństwie narodowym w Hongkongu oraz wpuszczenie niezależnych obserwatorów do Tybetu. Ani premier Ingrida Šimonytė, ani szef MSZ Gabrielius Landsbergis nie wzięli udziału w głosowaniu, choć byli w tym czasie obecni w sali obrad.

21 maja: Litwa ogłasza wycofanie się z formatu 17+1. Decyzję tę ogłosił minister spraw zagranicznych Gabrielius Landsbergis, stwierdzając, że „nie istnieje już coś takiego jak format 17+1, a Litwa w praktyce jest już poza nim” (zob. komentarz).

21 maja: kłopoty chińskiego Hongbo w Opolu. Hongbo Clean Energy Europe to spółka z chińskim kapitałem, która działa w strefie ekonomicznej w Opolu. Zajmowała się produkcją oświetlenia LED. Rok temu, już w czasie pandemii, poszukiwała pracowników do produkcji maseczek. Z relacji pracowników wynika, że od blisko trzech miesięcy produkcja lamp stanęła, a zatrudnieni zajmują się wyłącznie szyciem maseczek. Zatrudniająca około 150 osób spółka miała kłopoty z terminową wypłatą wynagrodzeń. W wyniku kontroli Państwowej Inspekcji Pracy, wypłacono zaległości na łączną sumę ok. 500 tys. PLN, choć bez odsetek. Zdaniem pracowników zarząd wyjechał do Chin, a spółce grozi upadłość.

24 maja: interpelacja w sprawie wykorzystywania chińskich urządzeń elektronicznych do celów ochrony prezydenta RP. Były szef MSW i koordynator służb specjalnych Marek Biernacki w interpelacji do premiera Morawieckiego przekazał swoje wątpliwości wobec zabezpieczenia prezydenta Dudy przez działaniami inwigilacyjnymi ze strony ChRL. Obawy Marka Biernackiego budzą przede wszystkim systemy monitoringu wykorzystujące kamery Dahua działające w miejscach w których przebywa głowa państwa.

Niepokój byłego szefa MSW wzmogły informacje o masowym wycofywaniu produktów elektronicznych firm chińskich np. przez amerykańskie agencje federalne.

25 maja: „niezaufani” dostawcy wykluczeni z usług 5G na Litwie. Parlament Litwy przegłosował poprawki do prawa telekomunikacyjnego, które eliminują „niezaufanych” dostawców z litewskiego rynku. W praktyce oznacza to wykluczenie Huawei z kontraktu na budowę i obsługę sieci 5G na Litwie.

26 maja: Yang Jiechi z wizytą w Słowenii. Czołowy chiński dyplomata i członek Politbiura spotkał się prezydentem Borutem Pahorem, który zapewnił, że Słowenia, która w drugiej połowie 2021 roku obejmie prezydencję w Radzie UE, zamierza odgrywać pozytywną rolę w rozwoju relacji UE-Chiny i EŚW-Chiny.

26 maja: rozmowa telefoniczna Xi Jinpinga z prezydentem Milo Đukanovićem. Według [kancelarii prezydenta](#) Czarnogóry, Chiny są skłonne rozważyć odroczenie spłaty gigantycznego kredytu budowę autostrady do końca 2022 roku (na temat kontrowersyjnego projektu z którego próbuje wypłatać się nowy rząd Czarnogóry zob. [blog OSA](#)).

27 maja: Chiny i Serbia wzmacniają współpracę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Minister bezpieczeństwa publicznego Zhao Kezhi w rozmowie z ministrem spraw wewnętrznych Aleksandrem Vulinem zapowiedział, że oba państwa będą intensyfikować kontakty na najwyższym szczeblu, pogłębiać pragmatyczną współpracę w walce z terroryzmem, wzmacniać bezpieczeństwo Pasa i Szlaku i pogłębiać praktyczną współpracę w zakresie zwiększania możliwości „egzekwowania prawa”. Minister Vulin zaznaczył, że Serbia chce współpracować z Chinami w obszarze bezpieczeństwa, w tym w zakresie „egzekwowania prawa”.

27 maja: Yang Jiechi z wizytą Chorwacji. Czołowy chiński dyplomata i członek Politbiura spotkał się premierem Andrejem Plenkovićem. Rozmowy dotyczyły głównie relacji dwustronnych i współpracy gospodarczej. Premier Chorwacji oznajmił poparcie dla formatu 17+1, stwierdzając, że ma on istotny potencjał jako „unikalna inicjatywa tworząca most pomiędzy Europą i Azją, będąc komplementarną wobec relacji Chiny-UE. Andrej Plenković wyraził również nadzieję na napływ chińskich inwestycji i zaprosił Xi Jinpinga do złożenia wizyty w Chorwacji w przyszłym roku, z okazji 30-lecia nawiązania stosunków chorwacko-chińskich. Ponadto poinformowano, że trwają prace nad uruchomieniem bezpośredniego połączenia lotniczego Zagrzeb-Pekin. Szef chorwackiego rządu życzył również Chinom powodzenia w organizacji zimowych Igrzysk Olimpijskich 2022, co wskazuje, że Chorwacja nie jest zainteresowana bojkotem sportowej imprezy w związku z łamaniem praw człowieka w Xinjiangu.

27 maja: największa środkowoeuropejska farma fotowoltaiczna otwarta na Węgrzech. China National Machinery Import and Export Corporation (CMC) otworzyła elektrownie PV w Kaposvár, w południowo-zachodniej części Węgier. Instalacja ma moc 100 MW, to niemal 5-krotnie więcej niż największa dotąd węgierska elektrownia PV w miejscowości Bükkábrány. Inwestycja kosztowała 103 mln EUR.

28 maja: chińskie COSCO chce zwiększyć udziały w Porcie Pireus (PP). COSCO nabyło 51% udziałów w greckim porcie w 2016 roku (280 mln EUR) i zobowiązało się do zainwestowania 300 mln EUR w kolejnych pięciu latach, aby móc zwiększyć udziały o dodatkowe 16%. Choć COSCO nie zdąży z realizacją inwestycji w przewidzianym terminie, to zapowiedziało, że będzie dążyć do zwiększenia udziałów w PP, licząc na wyrozumiałość greckich władz.

29 maja: spotkanie szefów dyplomacji ChRL i Polski w Guiyang. Spotkanie Wang Yi ze Zbigniewem Rauem pokazało, że Chiny traktują Polskę jako element oddziaływania regionalnego, zarówno w 16+1, jak i UE. Można również wnioskować, że wejście Huawei do przetargu na 5G w Polsce jest nadal możliwym scenariuszem. Zaskoczenie budzi również informacja z chińskiego komunikatu opublikowanego po spotkaniu, zgodnie z którą szef polskiego MSZ miał wyrazić poparcie dla chińsko-unijnej umowy inwestycyjnej CAI, jako „najlepszego wyboru dla obu stron”. To radykalny zwrot, który może wskazywać na ochłodzenie w relacjach Warszawy z Waszyngtonem, ponieważ jeszcze w grudniu 2020 roku, to właśnie Polska miała namawiać pozostałe państwa UE do wstrzymania się z zakończeniem negocjacji w sprawie CAI przed omówieniem tej kwestii z prezydentem elektem Bidenem. Trudno natomiast wskazać, czy dokonuje się rzeczywista zmiana w polskiej polityce zagranicznej wobec Chin (zob. [blog OSA](#)).

29 maja: spotkanie szefów dyplomacji ChRL i Serbii w Guiyang. Oprócz poparcia Serbii dla formatu 16+1 efektem spotkania jest sześciopunktowy konsensus obejmujących m.in. chińskie inwestycje infrastrukturalne i telekomunikacyjne w Serbii oraz wspólną produkcję szczepionek. Przy okazji wizyty szef serbskiego MSZ udzielił wywiadu dla chińskiej telewizji CGTN, w którym powiedział, że on i jego rodzina zaszczepili się chińskim i szczepionkami, a Chiny dystrybuują szczepionki do innych państw kierując się człowieczeństwem, a nie względami interesów geopolitycznych.

31 maja: rusza proces w tzw. aferze Huawei. Przed sądem zaczyna się głośna sprawa Weilinga „Staszka” W. i Piotra D. oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Chin, którym polska prokuratura stara się udowodnić, że Huawei jest przyczółkiem chińskiego wywiadu.

31 maja: spotkanie szefów dyplomacji ChRL i Węgry w Guiyang. Minister Wang Yi komplementował Węgry za bycie w awangardzie państw UE rozwijających relacje z Chinami (wspomniął, że Węgry jako pierwsze przyłączyły się do Pasa i Szlaku, otworzyły filię chińskiego banku rozliczającego w RMB i dwujęzyczną szkołę oraz wprowadziły do użycia chińskie szczepionki) i podkreślił fakt, że Peter Szijjártó jest pierwszym ministrem spraw zagranicznych z państwa UE, który odwiedził Chiny po wybuchu pandemii. Lista osiągnięć w relacjach dwustronnych objęła również chińskie inwestycje na Węgrzech (największe w EŚW), uruchomienie połączenia lotniczego cargo pomiędzy Zhengzhou i Budapesztem i rozwój stolicy Węgry jako hubu logistycznego. Zdaniem szefa chińskiego MSZ, fakt, że Węgry zdecydowały się jako pierwsze (w UE) sprowadzić chińskie szczepionki i wprowadzić je do użycia świadczy o „wysokim poziomie zaufania wobec chińskich szczepionek”, a w szerszej perspektywie o zaufaniu i przyjaźni pomiędzy oboma państwami.

Z kolei minister Szijjártó wręczył Wang Yi państwowy medal za sprzedaż szczepionek Sinopharm, które „uratowały życie miliona Węgrów” oraz poinformował, że we współpracy z koncernem Sinopharm Węgry rozpoczną produkcję szczepionki przeciwko Covid-19 (w fabryce powstającej w Debreczynie).

KOMENTARZ

Reakcja Chin na wyjście Litwy z 17+1. Pierwsza reakcja Chin była gwałtowna, choć na razie wyrażona na łamach rządowej prasy, która przypisuje decyzję Litwy przede wszystkim naciskom amerykańskim. Na tym tle wyróżnia się opinia znanego politologa Cui Hongjiana, który wśród czynników stojących za decyzją Wilna wskazuje chińskie sankcje wobec UE, które objęły posłankę Sejmasu Dovilė Šakalienė oraz ambasadorkę Litwy przy UE Aušra Semaškienė. Jednak za najważniejszą przesłankę dystansowania się Litwy Cui uważa strategiczne zbliżenie między Chinami i Rosją, którą władze w Wilnie postrzegają jako kluczowe zagrożenie dla bezpieczeństwa. To realistyczna ocena, choć nie bierze ona pod uwagę prodemokratycznej i proeuropejskiej orientacji rządzącego od 2020 roku gabinetu premier Ingrida Šimonytė. Kolejnym państwem, w którym może nastąpić radykalny zwrot w polityce wobec Chin są Czechy – wszystko będzie zależęć od wyniku zaplanowanych na jesień br. wyborów parlamentarnych. W przypadku zwycięstwa Partii Piratów należy oczekiwać polityki nakreślonej przez działania burmistrza Pragi Zdenka Hřiba (zob. szerzej blog OSA).

W odniesieniu do platformy współpracy Chiny-Europa Środkowa Wschodnia, która wróciła do pierwotnej formuły 16+1 należy wskazać, że jest ona obecnie przede wszystkim narzędziem politycznym, wykorzystywanym również w relacjach ze stronami trzecimi. Rozmowy Wang Yi z szefami MSZ Polski, Węgier i Serbii w Guiyang i równoległe prowadzona „misja ratunkowa” Yang Jiechi w Słowenii i Chorwacji, potwierdzają, że 16+1 służy wyłącznie jako parasol do prowadzenia relacji bilateralnych, które były eksponowane w serii rozmów w ostatnich dniach. Chociaż Chiny bagatelizują znaczenie wyjścia Litwy, to intensywne działania dyplomatyczne wskazują, że zależy im na utrzymaniu formatu. W tym zakresie „akcja ratunkowa” spełniła swój cel, choć fakt, że z Yang Jiechi nie spotkał się premier Słowenii Janez Janša można interpretować jako wyraz niezdecydowania rządu w Lublaniu. Należy również zwrócić uwagę, że oprócz Słowenii, chińska „akcja ratunkowa” nie objęła pozostałych pięciu państw, które obniżyły rangę dyplomatyczną swoich przedstawicieli na lutym szczycie formatu w Pekinie, co może oznaczać, że dyplomatyczny klincz nadal trwa.

Chiny i Serbia wzmacniają współpracę w zakresie bezpieczeństwa. W maju doszło do kolejnej rozmowy między szefem chińskiego MBP i serbskim ministrem spraw wewnętrznych. Rezultat rozmowy wskazuje, że dynamicznie rozwijająca się współpraca w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego będzie kontynuowana, a jej coraz wyraźniej eksponowanym elementem są kwestie związane z „egzekwowaniem prawa”. W kontekście Serbii można to odczytywać jako zwiększanie skuteczności państwa w zakresie kontroli nad obywatelami i walki z opozycją polityczną.

W maju ujawniono ponadto wartość umowy na zakup sześć chińskich dronów bojowych CH-92A, zakontraktowanych przez Serbię w 2019 roku. Znaczenie transakcji należy rozpatrywać w kategoriach zdobywania przez ChRL przyczółku do współpracy zbrojeniowej w Europie: to pierwszy tego typu sprzęt wojskowy zakupiony przez państwo europejskie od ChRL (chińskie drony dotychczas znajdowały odbiorców głównie w Afryce i na Bliskim Wschodzie). Ponadto, elementem modernizacji serbskich sił zbrojnych jest również zakup chińskiego systemu raketowej obrony powietrznej średniego zasięgu FK-3 w 2020 roku. Do zawarcia kontraktu za pośrednictwem państwowej spółki Jugoimport SPDR miało dojść w trakcie lub krótko po zakończeniu wizyty prezydenta Vučića w Pekinie w kwietniu 2019 roku. Choć współpraca przemysłów zbrojeniowych obu państw i wspólna penetracja światowego rynku broni nie stanowi (na razie) bezpośredniego zagrożenia dla bezpieczeństwa UE, to dla Chin może być elementem omijania embarga UE na handel bronią i otwierać temu państwu alternatywne kanały dostępu do rynków światowych.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

